

Opublikowano dnia 15 października 1955 r.

B42 d 15/00

BIBLIOTEKA

masowego
drukowania

POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ OPIS PATENTOWY

Nr 37148

Kl. 54 b, 7/01

Centralny Instytut Dokumentacji Naukowo-Technicznej*)

Warszawa, Polska

Karta dokumentacyjna i sposób jej wykonywania

Udzielono patentu z mocą od dnia 6 października 1953 r.

Do masowego rozpowszechniania wiadomości o istniejących dokumentach piśmiennictwa, a w szczególności piśmiennictwa naukowo-technicznego służą tak zwane karty dokumentacyjne sporządzone i wydawane drukiem przez odpowiednie ośrodki dokumentacji.

Karty te są znormalizowane w różnych krajach co do wielkości, np. w Polsce są one drukowane w formacie A6 (105 × 148 mm) i podają oprócz cechy klasyfikacyjnej, tytułu, oraz krótkich danych odnośnie pochodzenia publikacji także krótkie streszczenie danej publikacji, zwane analizą, pozwalające na zorientowanie się w treści publikacji oryginalnej. Karty takie są rozsyłane w abonamencie, przy czym można abonować je według poszczególnych tematów zamieszczonych w odpowiednim wykazie tematycznym. W przypadku gdy użytkownik po zaznajomieniu się z krótkim streszczeniem danej publikacji umieszczonym na karcie, chce zaznajomić się z oryginałem, musi zamówić listownie odnośne fotokopie lub mikrofilmy, które

jako wykonywane indywidualnie są już o wiele droższe. Znane są również projekty, polegające na doczepianiu do kart dokumentacyjnych mikrofilmów oryginałów, ale systemy te nie nadają się do produkcji masowej.

Przedmiotem wynalazku jest karta dokumentacyjna, która nie tylko podaje wszystkie dane karty dotychczasowej, ale zawiera sama w sobie również oryginalną treść omawianego dokumentu w formie pomniejszonej, czyli w postaci mikrodruku publikacji oryginalnej.

Sposób wykonywania kart dokumentacyjnych według wynalazku, jako oparty na druku (wypukłym, wklęsłym, litografii czy offsecie) ma zastosowanie przy produkcji masowej, począwszy powiedzmy od paru set egzemplarzy wzwyż, natomiast wytwarzanie kart w mniejszej ilości egzemplarzy oparte na technice czysto fotograficznej i materiałach fotograficznych do wykonywania odbitek (mikrofilmy) nie wchodzi w zakres tego wynalazku.

Według wynalazku strona tytułowa karty dokumentacyjnej zostaje niezmieniona, natomiast druga jej strona zostaje wykorzystana na mikro-

*) Właściciel patentu oświadczył, że twórcą wynalazku jest inż. Zygmunt Majewski.

druk publikacji oryginalnej, spełniający w tym pomniejszeniu trzy zasadnicze warunki, a mianowicie:

Umieszczenie jak największej liczby stron publikacji oryginalnej na jednej stronie formatu normalnego np. A6, uzyskanie mikrodruków łatwo czytelnymi przy użyciu popularnych szkieł powiększających trzy, lub czterokrotnie, oraz możliwość wykonywania takich mikrodruków na tanim papierze lub kartonie znaną techniką drukarską, np. offsetową co najwyżej przy przestrzeganiu pewnych ostrożności w pracy.

Okazało się, że warunki te można spełnić, jeżeli przy oryginale drukowanym *petitem* zastosować pomniejszenie 2,5—5 razy.

Na rysunku przedstawiona jest, tytułem przykładu, karta dokumentacyjna według wynalazku, gdzie fig. 1 przedstawia stronę tytułową, fig. 2 — jej stronę odwrotną, a fig. 3 — kartę podwójną.

Górna część strony tytułowej (fig. 1) karty dokumentacyjnej, przeznaczona jest na adnotację klasyfikacyjną i inne, zaś przestrzeń 5 na podanie autora, tytułu, źródła i skrótu publikacji. Druga strona karty przedstawiona na fig. 2 — zawiera mikrodruki (1, 2, 3, 4) publikacji podanej na stronie pierwszej i u dołu ewentualny margines 7 na dodatkowe adnotacje. Karta posiada ewentualnie otwór 6 do osadzenia jej na przecie kartotekowym.

Podany przykładowo układ i pomniejszenie pozwalają na odczytanie tytułów, oraz na ogólne zorientowanie się w rysunkach nawet bez pomocy szkieł powiększających, co w wielu przypadkach daje lepszą orientację wstępną od paru zdań streszczenia. Jeżeli oryginalna publikacja zawiera więcej niż 4 strony formatu A4 (210 × 296 mm), można do karty głównej doczepić w dowolny sposób kartę dodatkową, zawierającą z obydwóch stron po cztery mikrodruki czyli 8 stron dodatkowych. Ponieważ przeszło 50% publikacji naukowo-technicznych nie przekracza 4 stron formatu A4, większość kart będzie posiadała całość *in extenso*. W wielu przypadkach publikacji dłuższych będzie można podać 4 wybrane najważniejsze strony, w czym stroną ostatnią oryginału zawierającą przeważnie konkluzje i wnioski, a tylko w nielicznych przypadkach podawać całość w formie mikrodruków z 12 stron (4 na karcie głównej i 8 na dodatkowej).

Przy publikacjach książkowych można podać spis rzeczy wstęp lub przedmowy i ewentualnie strony najważniejsze, co zwykle daje dosyć dobre wyobrażenie o treści.

Oczywiste jest, że przy publikacjach dwustronnicowych można je podać w mniejszym pomniejszeniu, ale zawsze w ramach 2½ do 5 razy tak, aby zajęły one razem całą stronę karty (fig. 2) a nie tylko jej połowę.

Użytkownik abonujący karty według wynalazku, układając je według klasyfikacji podanej na karcie, ma możliwość stworzenia sobie biblioteki fachowej podręcznej na dany temat, obejmującej wszystkie publikacje analizowane przez dany ośrodek dokumentacji i to w sposób dostępny nawet dla osób prywatnych, co dotychczas było zupełnie wykluczone.

Karta dokumentacyjna według wynalazku jest dużo wygodniejsza niż mikrofilmy wymagające specjalnych uciążliwych aparatów do czytania i pozwala na udostępnienie dokumentacji w oryginałach szerokim masom.

Najwygodniejszym sposobem drukowania kart według wynalazku jest technika foto offsetowa, według której z oryginału publikacji wykonuje się fotograficznie negatywy na przezroczystych błonach, robi z nich fotomontaż wielkości kliszy cynkowej lub aluminiowej i kopiuje na uczuloną kliszę metalową, którą po wywołaniu i przyrządzeniu zakłada się na maszynę offsetową. Przy takiej technice części oryginalnej, strony zawierające treść nie należącą do danej publikacji, mogą być wyeliminowane przez zamaskowanie.

Karty dodatkowe należy odpowiednio znać albo u góry albo na dole. Również karta główna winna w tym przypadku mieć oznaczenie wskazujące o istnieniu karty dodatkowej. Sposób spinania czy łączenia karty dodatkowej z kartą główną może być dowolny, lub karta ta może być również wykonana na jednym arkuszu z kartą główną a format znormalizowany np. A6 otrzymamy przez złożenie jej na pół. W tym ostatnim przypadku odpada konieczność spinania oraz specjalne znakowanie, gdyż obydwie karty tworzą jedną całość. W ten sam sposób, ale używając do druku formatu potrójnego np. w tym przypadku formatu (148 × 315) i składając go podwójnie do środka otrzymuje się kartę złożoną przykładowego naszego formatu A6, zawierającą 6 stron z analizą na jednej stronie i mikrodrukami 20 stron oryginału na pozostałych stronach.

Przy innych formatach kart dokumentacyjnych lub innych formatach oryginałów należy się trzymać trzech zasad podanych powyżej, np. przy karcie dokumentacyjnej formatu A7 (74×105) lub podobnym, ma się na odwrotnej jej

stronie miejsce tylko na mikrodruki dwóch stron oryginałów o formacie A4 (210 × 296 mm) przy podanym pomniejszeniu około 5 razy, a karta dodatkowa zawierać będzie mikrodruki 4 dalszych stron. Jeżeli natomiast przy normalnych co do wielkości czcionkach (petit) oryginał posiada format A5 (148 × 105 mm) można w tym przypadku zastosować układ pokazany na fig. 2 i zmieścić 4 strony oryginału na każdej stronie karty dokumentacyjnej, czy dodatkowej.

Zastrzeżenia patentowe

1. Karta dokumentacyjna, znamienna tym, że posiada co najmniej na jednej stronie wydrukowaną mikrodrukiem (wypukłym, wklęsłym, sposobem litograficznym lub offsetowym) oryginalną treść całości lub części odnośnej publikacji.

2. Karta według zastrz. 1, znamienna tym, że drukowana część, odpowiadająca oryginałowi, przedstawia go w pomniejszeniu 2,5—5 krotnym.
3. Odmiana karty według zastrz. 2, znamienna tym, że posiada format dwa lub trzy-krotnie większy, niż format zasadniczy i jest złożona do formatu zasadniczego.
4. Sposób wykonywania kart według zastrz. 1—3, znamienny tym, że przed przeniesieniem tekstu oryginału na kliszę drukarską, np. na cynkową lub aluminiową kliszę offsetową, stosuje się układ negatywów z fotomontażem i z ewentualnym maskowaniem.

Centralny Instytut
Dokumentacji Naukowo-
Technicznej

Zastępca: Kolegium Rzeczników Patentowych

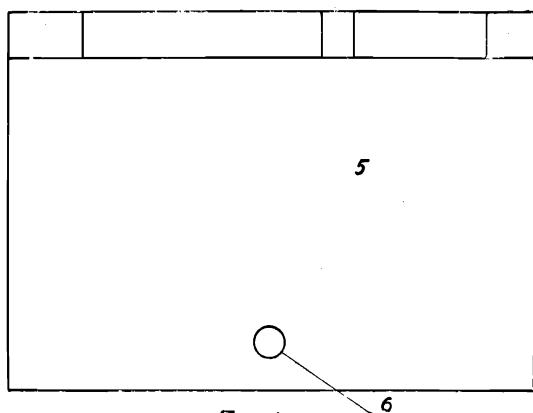

Fig. 1

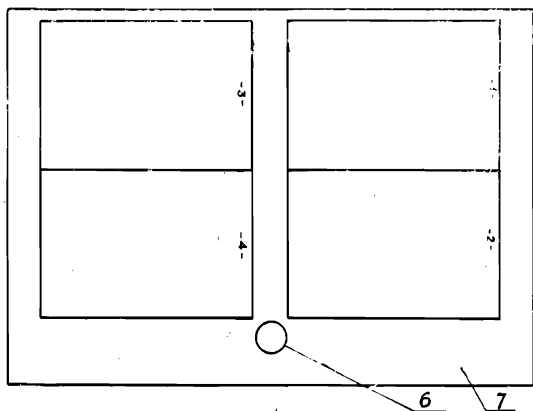

Fig. 2

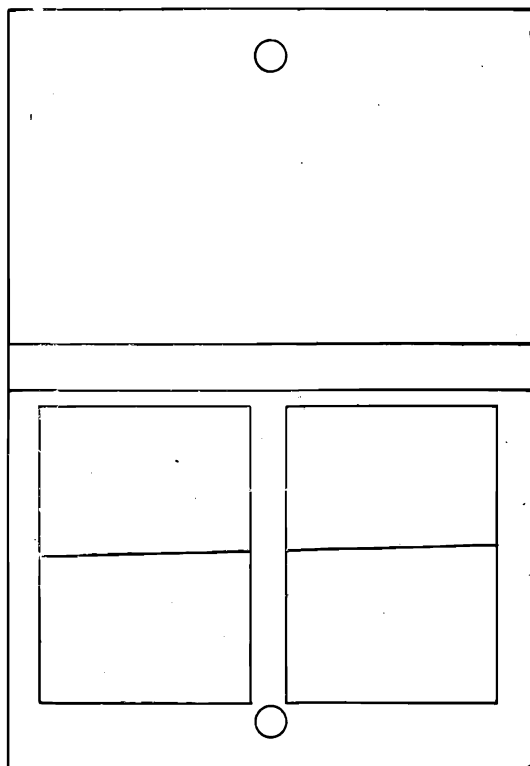

Fig. 3